

Huis- en Oeverzwaluwtellers opgelet!

Herman Leys is al jaren de bindende factor achter het landelijk onderzoek naar de broedvogelstand van deze soorten. Over de Oeverzwaluw weet Herman nog te verhalen over de gigantische stand aan het begin van z'n speurwerk halverwege de jaren zestig. Maar.... wie schetst zijn en ook onze verbazing? Na dieptepunten in de populatie in de jaren zeventig en tachtig lijkt thans geen aantal te hoog voor de Oeverzwaluw. Voor 2000 komen de tellingen hoger uit dan in de jaren zestig! De Huiszwaluw doet het veel minder goed, maar toch waren er in 2000 meer dan in de voorbije jaren. Herman zal het beamen: langlopende tellingen zijn lonend. In 1996 is het telwerk aan Oever- en Huiszwaluw gedeeltelijk richting SOVON geschoven en ingaande 2001 worden meer veranderingen doorgevoerd. Uiteindelijk zal Herman eens z'n pen en rekenmachine aan de wilgen hangen, maar zover is het nog niet.

Stage Huiszwaluw

Eind 2000 heeft Wilco van den Berg tijdens zijn stage bij SOVON telgegevens van Huiszwaluwen uit 1989-2000 in een computerbestand verwerkt. Dit is een eerste stap in de analyse van de Huiszwaluwgegevens. De handmatige uitwerking door Herman Leys heeft borg gestaan voor continuïteit tot nu toe, maar ontnam ons enigszins het zicht op de volledigheid van het materiaal en het belemmerde analyses en bijsturing. De eerste computermatige trendberekening toont overigens resultaten die nauwelijks afwijken van Herman's overzichten. Als de huidige tellers doorgaan met hun telwerk en er in de matig bemonsterde delen van het land zo'n 100 telgebieden bijkomen, hebben we voldoende in huis om de aantalsontwikkeling goed te volgen. Nieuwe tellers zijn vooral gewenst op de westelijke Waddeneilanden, in Midden- en Oost Friesland, ZO-Drenthe, grote delen van Overijssel, Oostelijk en Zuidelijk Flevoland, de Veluwe, westelijke Achterhoek, noordelijk Utrecht, Wieringermeer, Bollen-

streek, Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland, het noorden van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Telgebieden Huiszwaluw

De Huiszwaluw wordt steekproefsgewijs geteld. Om een idee te geven: we streven naar jaarlijkse inventarisatie in één op vijf atlasblokken. In zo'n atlasblok wordt een gebied ter grootte van een wijk, dorp of polder (tot max. 500 ha) volledig onder de loep genomen. Tellers kiezen een vastomlijnd gebied, leggen dat vast op een kaart en registreren het aantal bewoonde nesten. Het gebied krijgt een uniek nummer en in volgende jaren is het voldoende om gebiedsnummer, jaartal en aantal nesten door te geven. Tellers die al jarenlang meedoen hanteren vaak kwartblokken (2,5 x 2,5 km) als vaste telgebieden. Deze tellers mogen hiermee doorgaan, maar nieuwe tellers worden geacht te kiezen voor gebieden met natuurlijke grenzen, zoals een stadswijk, dorp of buitengebied met boerderijen. Voor zowel gebieden als kwartblokken geldt: hele gebied uitkam-

men, gebiedsgrenzen niet wijzigen en nultellingen (geen enkel nest gevonden) gewoon doorgeven.

Coördinatie

DC's zullen de komende jaren de coördinatie van de Huiszwaluw overnemen, dat wil zeggen tellers instrueren (telformulieren) en stimuleren, gegevens opvragen, verwerken en controleren. Bij DC's is dat in goede handen, gezien hun ervaring met de andere kolonievogels. Bij problemen zal het SOVON-kantoor de helpende hand bieden, terwijl Herman Leys volgens eigen wens meer en meer op de achtergrond treedt. Geïnteresseerden voor telwerk kunnen zich aanmelden bij SOVON of bij de betreffende DC.

Verslaglegging

Het jaarlijkse inventarisatieverslag van Herman Leys komt te vervallen en in de plaats daarvan komt een samenvattend overzicht van de Oeverzwaluw in het maart-nummer van SOVON-Nieuws en van de Huiszwaluw in het juni-nummer. Tellers die geen SOVON-Nieuws ontvangen, krijgen dit nummer of een kopie van de zwaluwtekst toegestuurd. Verder worden beide soorten besproken in de LSB-jaarrapporten en kunnen overzichten met aantallen per kolonie worden opgenomen in districtsnieuwsbrieven. Tenslotte willen we de ontwikkelingen in de voorbije tien jaren bespreken in een artikel. Bij het merendeel van deze rapportages blijft Herman vooralsnog betrokken.

Extra informatie

Tenslotte spelen we met de gedachte om eens in de zoveel jaar ook andere informatie aan tellers te vragen zoals aantal nesten per bebouwingstype, koloniegrootte, expositie van nesten, gebruik van kunstnesten, uitvliessucces, fenologie etc. Verscheidene tellers hebben er bij ons op aangedrongen dergelijke informatie op te vragen, omdat dit mogelijk inzicht geeft in het waarom van toe- of afname.

Arend van Dijk

